

بازی موش و گربه ترامپ با بن سلمان

یادداشتی به قلم حامد رحیم پور درباره بازی موش و گربه ترامپ با بن سلمان را از نظر می‌گذرانید.

به گزارش آران نیوز: وزارت خارجه آمریکا به لغو روایت 21 تبعه سعودی، نخستین گام واشنگتن برای مجازات عربستان به دلیل قتل جمال خاشقچی برداشته شد. همزمان، «مایک پمپئو» وزیر خارجه آمریکا اعلام کرد؛ ممکن است قانون ماگنیتسکی (Magnitsky) درباره عربستان به کار گرفته شود.

با اجرای این قانون، تحریم‌هایی متوجه سعودی خواهد شد. این در حالی است که به نظر می‌رسد دونالد ترامپ، پس از چند هفته مقاومت و سماجت در نهایت پشت بن سلمان را خالی کرده و وی را در قتل خاشقچی مقصر شناخته است. با توجه به اقدامات و مواضع چند روز اخیر مقامات آمریکایی، چنین به نظر می‌رسد کاخ سفید زیر فشار سنگین افکار عمومی و طیف وسیعی از چهره‌های سیاسی - رسانه‌ای داخل و خارج از آمریکا، سرانجام مجبور شده است فعلا از سعودی‌ها، به ویژه ولیعهد جوان فاصله بگیرد.

ترامپ اعلام کرده است که نحوه پاسخ‌گویی به قتل خاشقچی و مجازات احتمالی علیه ریاض را به کنگره واگذار خواهد کرد. کنگره‌ای که با وجود صرف میلیون‌ها دلار و لابی‌گری‌های فشرده سعودی‌ها در سال‌های اخیر، این روزها به کانون انتقادات تند علیه ریاض بدل شده است. اما دلیل خالی کردن پشت بن سلمان از سوی ترامپ چیست؟ آیا آمریکا از عربستان دور می‌شود؟ واقعیت این است که دلایل مختلفی برای واکنش شدید ترامپ علیه بن سلمان مطرح شده است.

اولین دلیل، ترس از تضعیف بیش از پیش موقعیت جمهوری خواهان در انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره است. به نظر می‌رسد در سایه حملاتی که روزنامه‌های واشنگتن پست و نیویورک تایمز (نزدیک به لابی‌قطری در آمریکا) به راه انداختند، بخشی از این واکنش ترامپ به ویژه در آستانه انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره از سر ناچاری است و هرگونه ضعفی در این زمینه از خود نشان دهد مورد بهره‌برداری دموکرات‌ها قرار خواهد گرفت که نظرسنجی‌ها حاکی از بهبود جایگاه آن‌ها در انتخابات پیش‌روست. واشنگتن پست که جمال خاشقچی یکی از ستون‌نویس‌های ثابت آن بود، با کمک چند رسانه دیگر توانست به نوعی ترور خاشقچی را اقدامی علیه این رسانه 141 ساله و روزنامه‌نگاران آمریکایی قلمداد و فضای سنگینی در داخل آمریکا ایجاد کند. از این رو، ترامپ از یک سو متأثر از این فضا و از سوی دیگر برای این که خود را نسبت به دموکرات‌ها مدافع‌تر در قبال مسائل حقوق بشری و آزادی بیان نشان دهد، این چنین به بن سلمان تاخته است اگرچه لحن سخنان روز گذشته ترامپ بیشتر از آن که تاسف از قتل یک انسان باشد تاسف از بد اجرا کردن نقشه قتل یک انسان بود.

دومین دلیل نحوه سر به نیست کردن یک روزنامه‌نگار منتقد در کنسولگری عربستان در کشور دیگری است که موجب خشم گسترده افکار عمومی در جهان، از جمله در آمریکا شده است. با این حال، خاشقچی، نخستین فردی نبود که توسط ماشین سرکوب سعودی‌ها به شکل فجیعی کشته شد. گزارش‌های مستندی از ناپدید شدن و قتل برخی از شاهدگان منتقد سعودی در سال‌های اخیر منتشر شده است که سیاستمداران آمریکایی در برابر آن سکوت کرده‌اند. دلیل سوم، تلاش آمریکا برای بیشتر سرکیسه کردن خاندان آل سعود در ازای سرپوش گذاشتن بر رسوایی قتل خاشقچی است.

آمریکایی‌ها با تجربه‌ای که از ماجرای 11 سپتامبر دارند به این نتیجه رسیده‌اند که از پرونده‌های این چنینی بهتر می‌توانند برای آن چه زمانی ترامپ از آن به دوشیدن عربستان تعبیر کرد، به عنوان اهرم فشار استفاده کنند. آن چنان که ترامپ دیروز، بار دیگر به سخنان قبلی خود در زمان تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری اشاره کرد که عربستان در حملات یازدهم سپتامبر سال 2001 دست دارد. از این دید به نظر می‌رسد آمریکا و به ویژه جناح راست‌گرای حاکم از پرونده قتل خاشقچی به عنوان اهرم فشار دیگری در کنار بخش محرمانه گزارش 11 سپتامبر علیه عربستان و شخص بن سلمان برای وادار کردن وی به تامین خواسته‌های خود استفاده کنند که شاید یکی از این خواسته‌ها و مطالبات وادار کردن عربستان به عرضه سهام آرامکو در بازار بورس وال استریت برای رونق بخشیدن به اقتصاد این کشور در برابر رقبای بین‌المللی خود باشد. بر اساس قانون موسوم به جاستا قربانیان حملات 11 سپتامبر می‌توانند از آل سعود شکایت کنند و واکنش احتمالی ریاض در برابر آمریکا می‌تواند به پیگیری این قانون و همچنین افشای بخش‌های سانسور شده 28 صفحه از تحقیقات در باره حادثه 11 سپتامبر منجر شود که بر نقش عربستان در این حملات تروریستی تأکید دارد. دلیل چهارم این که ترامپ بعد از سخنرانی اردوغان در پارلمان این کشور به نوعی مجبور بود از وی و ترکیه در برابر عربستان حمایت کند چرا که ترکیه پیش از این به آزادی اندرو برانسون کشیش آمریکایی‌مذون به مشارکت در کودتای سال 2016 ترکیه اقدام کرده و حداقل در ظاهر مابه‌ازایی در برابر آن دریافت نکرده بود و این در حالی است که آزادی وی یک برگ مهم تبلیغاتی برای ترامپ و جمهوری خواهان در انتخابات کنگره بوده است.

این بدین مفهوم است که هر چند امکان دارد تا حدودی از حساسیت خبری ماجرای قتل خاشقچی کاسته شود اما به منزله حل بحران ناشی از این قتل برای عربستان نخواهد بود و رویکرد بازیگران دخیل در این بحران بر مدیریت بحران استوار است تا حل آن. با این حال، تجربه 70 سال روابط نزدیک کاخ سفید با خاندان آل سعود نشان می‌دهد که دولت عربستان با دست و

دلباری، دلارهای نفتی را با خرید تسلیحات پیشرفته و ارائه پروژه های پرخرج، به آمریکا برگردانده است. از این رو، به نظر نمی رسد باج خواهی مالی واشنگتن از ریاض به دلیل رسوایی قتل خاشقچی، تنها دلیل انتقادات بی سابقه آمریکایی ها علیه سعودی ها باشد. به همین دلیل گروهی از تحلیلگران معتقدند آمریکا باید با برخی اقدامات ماجراجویانه و مخاطره آمیز بن سلمان از جمله محاصره اقتصادی قطر و بازداشت چند روزه «سعد حریری»، نخست وزیر لبنان در ریاض برخورد کند. ریچارد هاس رئیس شورای روابط خارجی آمریکا می گوید: باید به حمایت بی قید و شرط از «بن سلمان» پایان داد، چراکه او نشان داده بیش از حد بی پرواست و استحقاق چنین حمایتی را ندارد. تحولات این روزهای پرونده قتل جمال خاشقچی نشان می دهد که این مسئله به مرحله نهایی خود نزدیک می شود.

اکثر تحلیلگران معتقدند عمر مفید این پرونده تا انتخابات میان دوره ای کنگره آمریکا خواهد بود زیرا جناح رقیب جمهوری خواهان حداکثر توان خود را برای بهره برداری از آن در آرای رای دهندگان به کار بسته و ترامپ و جمهوری خواهان نیز با توجه به حساسیت این مسئله تا کنون چند بار مواضع خود را متناسب با فشار رسانه ها و افکار عمومی تغییر داده و هم راستا کرده اند بنابراین موضع گیری های کاخ سفید را باید با توجه به این نکته تاثیر گذار تحلیل کرد. بدیهی است ترامپ سعی می کند ضمن مدیریت زمان در این پرونده برای عبور از ایستگاه انتخابات حداکثر امتیاز را از شاهزاده کم تجربه سعودی بگیرد. تلاش وی در تفکیک نقش پادشاه از بن سلمان در این موضوع یک روز بعد از سخنرانی اردوغان که وی نیز دقیقا روی همین مسئله تاکید کرد،

پیامی صریح به بن سلمان بود که احتمالا باید تصمیمات مهمی در پس پرده بگیرد تصمیماتی که اهداف سیاسی و اقتصادی را دنبال می کند ترامپ بعد از آن که نتوانست در ماجرای اختلاف عربستان و قطر ریاض را راضی به نرمش کند اکنون با یک تیر دوشان خواهد زد و در این شرایط نه از موضع خواهش که از موضع دستور بن سلمان را مجبور به عقب نشینی از سیاستش درقبال قطر می کند تا همزمان ترکیه متحد دوحه و یک ضلع مهم ماجرای خاشقچی را هم راضی و وارد یک مصالحه با ریاض کند.

مکالمه تلفنی روز گذشته بن سلمان با اردوغان و تمجید سلمان از ترکیه در سخنرانی علنی در ریاض و همچنین گفت و گوی تلفنی اردوغان و ترامپ حکایت از رایزنی های فشرده در پشت پرده دارد. جدای از این ترامپ قطعا از فرصت اقتصادی به وجود آمده برای دوشیدن بیشتر آل سعود هم به راحتی نخواهد گذشت. بن سلمان اکنون به واقع در مخمصه عجیبی گیر افتاده است که خروج وی از این تنگنا نیز قطعا جایگاه وی را برای همیشه آسیب پذیر خواهد کرد.